

Plašāku vērienu celtniecības industrializācijai

Kapitālā celtniecībā mūsu republikā iegūst ar katru gadu plašākus un plašākus apmērus. Tiek celti jauni dzīvojamie nami, skolas, kinoteātri, kultūras nami, slimnīcas, bērnu nami un daudzas citas sabiedriskas, kā arī kultūras-sadzīves ēkas. Reizē tiek celtas jaunas fabrikas un rūpnīcas. Daudz gādā par pilsetu labierīcībām, kā arī par strādnieku cietumu un kolchozu ciematu izbūvi.

Plašajā celtniecības darbu vērienā pilsetās un laukos it visur redzam Partijas un Valdības nemītojo gādību par tautas labklājības augšupeju un komunistiskās nākotnes nodrošināšanu.

Lai izpildītu neparedzēti plašos celtniecības uzdevumus, ēkas jācēl ne tikai straujos tempos ar industrialām metodēm, bet arī jāgādā, lai tās būtu augstvērtīgas un līdz ar to lētas un ekonomiskas.

Sīnī sakarībā ļoti liela nozīme ir PSKP Centrālās Komitejas un PSRS Ministru Padomes nesen publicētajam lēmumam «Par saņemamo dzelzsbetona konstrukciju un detaļu ražošanas attīstību celtniecības vajadzībām».

Ir zināms, ka saņemamo dzelzsbetona konstrukciju pielietošana dod iespēju industrializēt celtniecību, ļauj ievērojami ietaupīt metālu un kokmateriālus, kā arī kāpināt darba ražīgumu. Taču, kā norādīts minētajā lēmumā, saņemamo dzelzsbetona konstrukciju un detaļu ražošanā, kā arī to pielietošanā celtniecībā attīstās pilnīgi neapmierinoši. Daudzas ministrijas un resori joprojām pielieto celtniecībā metāla konstrukcijas dzelzsbetona konstrukciju vietā. To darot, parasti atzīmē, ka celtniecībā jāveic ātros tempos. Faktiski laika ietaupījums ar to netiek panākts. Praksē pierādījies, ka, pielietojot saņemamās dzelzsbetona konstrukcijas, celtniecības darba lētīgums ir četras reizes mazāks, nekā lietojot monolītās dzelzsbetona konstrukcijas.

Par nožēlošanu, tādu piemēru, kad dzelzsbetona detaļu vietā tiek lietots metāls vai koks, netrūkst arī mūsu republikā. Minēsim kaut vai piecstāvu dzīvojamā namu, ko pēc Republikāniskā projektu institūta projekta cēl Rīgā, Maskavas ielā 237, kurā ierīkoti koka starpstāvu pārgājumi. Tādi paši pārgājumi paredzēti arī tā paša institūta projektētajam četrstāvu dzīvojamam namam Lielajā, bet kultūras namā Krustpīlī ierīkoti metāla kāpņi.

Nav pieļaujams, ka dzīvojamā namu celtniecībā starpstāvu un bēniņu pārgājumiem lieto kokmateriālus, pie tam bieži vien ar paaugstinātu mitrumu. Tie ātri sāk trūpt un jāpārmaiņa pret jauniem, bet tas prasa daudz laika un izdevumu.

Partija un Valdība savā lēmumā par saņemamo dzelzsbetona konstrukciju un detaļu pielietošanu celtniecībā ir nospraudusi ļoti augstus programmas. Šī programma dos iespēju atrisināt celtniecības industrializācijas attīstības uzdevumus, kas savukārt sekmēs visu celtniecības veidu strauju augšupeju.

Ministrijām un resoriem ir uzdots kāpināt saņemamo dzelzsbetona konstrukciju un detaļu ražošanu. Sajā nolūkā jāpaplašina jau esošie un jācēl jauni uzņēmumi šo konstrukciju pagatavošanai. Nepieciešami līdzekļi tam ir piešķirti.

Taču jāatzīmē, ka mūsu republikā, salīdzinot ar citām brālīgajām republikām, šajā nozarē ir atpalikusi. Tā, piemēram, bijušās Dzirvoku un civilās celtniecības ministrijas 3. fabrika š. g. pirmajā pusē devusi tikai vairākus simtus kubikmetru saņemamo dzelzsbetona konstrukciju, nesepdama apmierināt pašas ministrijas celto ēku pieprasījumu. Arī minētās ministrijas celtniecības pārvaldes poligona apstākļos būvaukumos pirmajā pusgadā izgatavojušas tikai dažus simtus kubikmetru betona siļu, kas visai maz spēl apmierināt celtniecības vajadzības.

Lai raksturotu, kādos daudzumos nepieciešamas dzelzsbetona konstrukcijas, atgādināsim, piemēram, ka partijas skolas ēkas būvēt būs vajadzīgi 2000 kubikmetru saņemamo dzelzsbetona konstrukciju, bet Dziesmu svētku tribīnei Mežaparkā apmēram 1000 kubikmetru. Pilsetu un lauku celtniecības ministrijas darbu programā ir daudz celtnieku pilsetās un uz laukiem, kurās saņemamās dzelzsbetona konstrukcijas būs vajadzīgas lielos vairos. Tādēļ vairāk nekā nobriedusi nepieciešamība jau tuvākajā nākotnē ražot saņemamās dzelzsbetona konstrukcijas daudzārt lielākos daudzumos nekā līdz šim.

Lielā mērā šo jautājumu palīdzēs atrisināt kā 21. celtniecības tresta, tā Baltijas dzelzceļa pārvaldes ceļamā saņemamo dzelzsbetona konstrukciju fabrika.

Taču mūsu republikā ir nepieciešams uzskatīt saņemamo dzelzsbetona konstrukciju un detaļu izgatavošanu arī būvaukumos poligona apstākļos ir lietderīga un ekonomiska, tā prasa vairākkārt mazāk kapitālieguldījumu nekā rūpnīcu celšana.

Plaši izplatīta dzelzsbetona izstrādājumu ražošana poligona apstākļos Ukrainā, Voroņežā un citur jau pierādījusi, cik spēcīgu rezervi celtniecībā var dot poligoni, ja tos saprātīgi izmanto.

Ar lauku celtniecībā, ievērojot darbu plašo vērienu, dzelzsbetona pielietošana var dot ļoti daudz. Piemēram, lai uzceltu MTS garu 24 traktoriem, pēc tipa projekta vajadzīgi 79 kubikmetri kokmateriālu, turpretim, pielietojot saņemamās dzelzsbetona formas pēc Valsts lauksaimniecības projektēšanas institūta projekta, tādas garas celtniecības nepieciešami tikai 11 kubikmetru kokmateriālu. Pie tam, pielietojot dzelzsbetona konstrukcijas, arī laukos iespējams industrializēt celtniecību un ievērojami paātrināt tās tempus.

Mūsu republikas projektu organizācijām jāpārskatī darbs šajā virzienā. Jāseko brālīgo republiku priekšzīmei un jāizstrādā mūsu apstākļiem piemērotas dzelzsbetona konstrukcijas un detaļas, pie tam vispirma kārtā jāgādā par to izgatavošanu poligona apstākļos, kamēr tiks uzceltas un ar pilnu jaudu sāks strādāt attiecīgās fabrikas.

Republikas presē savā laikā parādījušies raksti, kuros kritizēti mūsu arhitekti un inženieri par to, ka viņi nepieņēmuši pietiekamu uzmanību celtniecības industrializācijai un jaunākās tehnikas pielietošanai. Patiesām, mūsu republikas projektu organizāciju rīcībā netrūkst augsti kvalificētu projektētāju, kam saņemamo dzelzsbetona konstrukciju projektēšana un aprēķinu izdarīšana ir pa spēkam. Ar jaunu rosmi viņiem jāķeras pie šiem darbiem. Savas spējas Rīgas speciālisti jau pierādījuši pirmās mūsu augstceltnes — Kolchoznieku nama būvē.

Latvijas PSR Ministru Padomes Arhitektūras pārvaldes uzdevumā Republikāniskais projektu institūts ir izstrādājis div- un trīsstāvu dzīvojamā namu tipu projektus no 8 līdz 36 dzīvokļiem ar veikalu un bērnu darzu telpām apakšējos stāvos. Šajos projektos ir paredzēta dzelzsbetona konstrukciju un detaļu pielietošana. Koka starpstāvu pārgājumu vietā paredzēti keramikas bloki, bet starpsienas ierīkotas no gāzes-silikāta plāksnēm.

Latvijas PSR Republikāniskais projektu institūts ir izstrādājis «Industrialo celtniecības izstrādājumu katalogu». Šo katalogu vajadzēs papildināt, jo tajā nav paredzēti tādi betona un dzelzsbetona izstrādājumi kā pamata bloki, vienstāvu un daudzstāvu ēku saņemamo dūmvadu un ventilācijas kanālu bloki no ugunsdroša betona, balkona plāksnes, dzegas plāksnes utt.

Mūsu celtniecības organizācijas ar katru dienu tiek bagātīgāk apgādātas ar paņemamajiem mehānismiem, kas atļauj pielietot saņemamās dzelzsbetona konstrukcijas ar svaru no 0,5 līdz 3 tonnām. Vēl tikai gadu iepriekš to celtpēja bija uz pusi mazāka. Progressīvā tehnika jo dienas vairāk atvieglo darbus būvaukumos. Projektētājiem jāpieņem visi radošie pūliņi, lai iekvēnā jaunceltnē pilnos apmēros izmantotu visu mehānismu jaudu, lai celtniecībā attīstītos pa straujas darbības industrializācijas ceļu.

Sekojojot Partijas un Valdības aicinājumiem un norādījumiem, visiem spēkiem mums ir jācenšas radīt tādas apstākļus, lai mūsu republikā labvēlīgi atrisinātu visus celtniecības industrializācijas jautājumus.

E. Kise.

LPSR Ministru Padomes Arhitektūras pārvaldes priekšnieks

PADOMJU DZIMTENĒ

Bauskā uzcelts jauns kinoteātris

Pa glītēm pakāpienām nokļūstam betona plāksnēm izklātā laukumā jaunā Bauskas kinoteātra «Uzvara» priekšā, kur gaumīgi izveidoti apstādījumi.

Foajē. Pār Vladimira Iljiča Lepina bisti viņa vārdi: «No visām mākslām svarīgākā ir kino». Kāpnes ved uz kolonnām greznoto foajē balkonu. Te iekārtota lasītava, kur kinoapmeklētāju rīcībā ir jaunākie laikraksti un žurnāli.

Plašā zālē var uzņemt 330 skatītāju. Tās griesti rotāti ornamentiem.

Bagātīgs ir kinoteātra iekārtojums, sākot jau ar monu-

mentālo fasādi, foajē un lasītavas kolonnām un beidzot ar stikla rotājumiem lielu saktu veidā.

Kinoteātris celts pēc PSRS Kultūras ministrijas Galvenās kinofikācijas pārvaldes apstiprināta lauku kinoteātru tīpveida projekta, ko izstrādājis arhitekts Z. Brods. Kinoteātra māksliniecisko iekārtojumu veicis kombināts «Māksla» mākslinieka B. Zaura vadībā. Krāsošanas darbus izpildījis krāsošanas B. Mazurs.

Kinoteātri ekspluatācijā nodeva 12. septembrī. Bauskas darbaudis jaunās filmas tagad varēs noskatīties gandrīz reizē ar Rīgas darbaudis.

Veselīgas sadzīves propaganda

Leningradas pilsētas kultūras un izglītības iestādes plaši izvērsušas veselīgas sadzīves propagandu.

«Padomju cilvēka morālā stāja», «Mīlestība un draudzība mūsu zemē», «Alkohols — veselības ienaidnieks» — šādas un vēl citas lekcijas tagad tiek lasītas pilsētas uzņēmumos, iestādēs un namu pārvaldēs. Pedēdās divās nedēļās vien Leningradā noticis vairāk nekā astoņsimt šādu lekciju, ko rīko pilsētas lekciju birojs un sanitārais izglītības nams. Vissavienības Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības

Leningradas nodaļa izstrādājusi speciālu lekciju ciklu «Par veselīgu sadzīvi».

Leningradas bibliotēkās atklātas interesantas izstādes. Majakovska vārda nosauktajā Centrālajā bibliotēkā eksponēti marksisma-lenīnisma klasiski, partijas un valdības vadītāju darbi komunistiskās audzināšanas jautājumos, padomju likumu krājumi, kuri vērsti uz sabiedriskās kārtības nostiprināšanu mūsu zemē, kā arī daudz literatūras par fizisko audzināšanu.

Filmas par T. Maļceva metodi

Maskavas popularizāniskos filmu studijā pabeidz sagatavot kinožurnāla «Lauksaimniecības jaunumi» speciālu izlaidumu, kas veltīts Kurganas apgabala Sadrīniskas rajona kolchoza «Zavetī Lepina» novatoram T. Maļcevam. Kinožurnāla leitpils kadri par lauksaimniecības zinātnes darbinieku un praktiķu Vissavienības apspriedē Alžuralu kolchozā, par T. Maļceva vadītās Sad-

rīniskas izmēģinājumu stacijas darbību.

Studija gatavo arī plašu krāsalnu popularizāniskos filmu par kolchoznieka zinātnieka T. Maļceva ierosināto jauno augsnes apstrādes sistemu. Filma pastāstīs arī, kā šī sistēma tiek ieviesta mūsu zemes kolchozu un padomju saimniecību praksē.

Raina atceres dienās

Visa padomju zeme plaši atzīmēja Jāņa Raina nāves 25. gadadienu. Presē publicēti daudz atceres raksti, teātros un dramatiskās pašdarbības kolektīvos notikušas viņa lugu izrādes, skolas un bibliotēkas rīkoja viņa dzīvi un darbību atspoguļojošas izstādes un lasītāju konferences par viņa grāmatām. Bija daudz Raina piemīnāto veidņu svinīgu sanāksmju.

Zīmīgi par Raini izteicās K. Zelinskis avīzē «Literaturnaja gazeta» leviētojamā rakstā:

«Ir mākslinieki, kas līdzīgi kalnu gājotnēm: jo vairāk mēs to tām atālināmies, jo augstāk tās paceļas mūsu acīs. Tāds ir arī Jānis Rainis. Lielais latviešu dzejnieks, dramaturgs un publicists tagad Padomju Savienības tautu saimē ieguvis patiešām jaunu dzīvi: mums aizvien jāsamāks kļūst viņa dalībnieks vērienā, viņa talanta spēks.»

Padomju iekārtā pavēra Rainim plašu ceļu uz dažādu mūsu zemes tautību miljonu lasītāju sirdīm, kurās viņa dzejas un

lugas ienem arvien cienīgāku vietu blakus Puškina un Tolstoja, Gorkija un Majakovska darbiem. Par šo Raina popularitātes pieaugšanu ārpus mūsu republikas robežām atceres dienās spilgti liecina gan raksti centrālajos un brālīgo padomju tautu preses izdevumos, gan mitinā pie viņa kapa 12. septembrī, kur latviešu dzejnieks tika cildināts ne tikai dzimtajā, bet arī krievu, armēņu un burjatu-mongoļu valodās, gan plašais koncerts Arodbiedrību nama Kolonu zālē mūsu Dzimtenes galvaspilsētā, kur uzstājās redzamā Maskavas un Rīgas mākslinieki. Atceres dienā Slobodskā pie nama, kurā J. Rainis mitinājies trimdas laikā, ar vietējo organizāciju iniciatīvu piestiprināta piemiņas plāksne.

Visos šajos pasākumos izpaužas Rainim parādītais gods, bet viņa gods ir visās latviešu tautas gods. Cildinot kādas tautas ievērojamākus dēlus un mēlās, tiek cildināta pati šī tauta, kas tos ir radījusi.

Daudz rakstu par Raini viņa piemiņas dienās publicēti mūsu republikas presē,

visi tie ir interesanti un nepieciešami, taču vienu temu gribētos uzsvert — to, par kuru «Cīņa» ierunājies Jānis Niedre: «Raina tradīcijas latviešu literatūrā». Protams, šī tema nav atrisinājama neliela jubilejas raksta ietvaros, tāpēc šķiet, ka, izteikšiem šīs dienas tik daudz pelnītu atzīnības vārdu Raina dzejai, mums vajadzētu iesākt izvērstas pārrunas par viņa meistarību, viņa dalībnieces principiem un to radošu apgušanu mūsu šodienas dzejā. Līdz šim šai nozīmē esam ļoti maz ko darijuši. Ācīm redzot vajadzīga nopietna, dziļi pārdomāta diskusija «Kārogā» vai «Literatūrā un Mākslā» ar redzamāko dzejnieku, rakstnieku un literatūras pētnieku piedalīšanos, izdīga tāl, kāda savā laikā «Literaturnaja gazeta» slejās notika par Majakovska tradīciju iedzīvināšanu mūsdienu padomju dzejā. Ka mūsu dzejniekiem daudz jāmacās no Raina, liecina latviešu padomju literāras pārāk ietilgušais bālums — tā jātrūkst tieši tā, kas ir galvenais Raini: domas dziļuma, filozofiska vispārīguma, lielas kaisles mīla un naida.

Mācību sākums Augstākajos literatūras kursos

Sākušās mācības PSRS Padomju rakstnieku savienības Augstākajos literatūras kursos, kas šogad sākuši darboties pie M. Gorkija vārda nosauktā Literatūras institūta. Kursos uzņemti četrdesmit literāti no Krievijas Federācijas, Ukrainas, Baltkrievijas, Aizkaukāzijas, Vidusāzijas, Baltijas un citām savienotajām republikām, kā arī autonomajām republikām.

Kursos uzņemto rakstnieku skaitā ir prozaīki O. Majcevs, L. Kabo, H. Teunovs, V. Očeretins, dzejnieki N. Dorivo, J. Gordijenko, G. Eminis, O. Si-razs, G. Borjans, dramaturgi D. Devjatovs, A. Salinskis un citi.

Kursos klausītajiem notāsis lekcijas par dialektisko un vēsturisko materialismu, estētiku, politiskonomiju, krievu literatūru un PSRS tautu literatūrām, mākslas vēsturi. Speciāls lekciju cikls būs veltīts krievu klasiku — A. Puskina, L. Tolstoja, M. Salikova-Sčedrina, N. Nekrasova, M. Gorkija, V. Majakovska meistarības analīzei.

Lekcijas lasīs PSRS Zinātņu akadēmijas korespondējošie locekļi B. Ribakovs, M. Nečkins un D. Blagojs, profesori N. Gudzijs, G. Pospelovs, V. Sideljnikovs, A. Ivaščenko, B. Bjaļijs, J. Eisbergs, L. Timofejevs, M. Grigorjevs, V. Dinnika un citi. Zanru seminārus vadīs Maskavas izcilie rakstnieki.

Mācību laiks Augstākajos literatūras kursos — divi gadi.

Izdod K. Staņislavskā kopotos rakstus

Valsts izdevniecība «Iskusstvo» lai-dusi klajā PSRS Tautas mākslinieka K. Staņislavskā kopoto rakstu pirmo sējumu. Raksti iznāks atsepos sējumos.

K. Staņislavskā literārajā arhīvā glabājas daudz vērtīgu materiālu, kurus līdz šim gandrīz nemaz nepazīst plašās lasītāju aprindas. Tajos iztirzātas daudzas aktieru dalībnieces un režis-sora kopoto rakstu izdevums.

Lielā skaites mākslinieka kopotie raksti ir pirmais mēģinājums savākt vienkopus visu vērtīgāko, ko uzrakstījis Staņislavskis. Tas būs pasaules teātra vēsturē pirmais aktiera un režis-sora kopoto rakstu izdevums.

Kopotajos rakstos ietilpināti Staņislavskā galvenie literārie darbi un liela daļa vēstņu. Daudzās mācītājus iespējams pilnā veidā. Pirmajā sējumā ir darbs «Mana dzīve mākslā». Šeit publicēti arī atsevišķas nodaļas un izteicieni, kas nav iespējami nevienā šīs grāmatas izdevumā, bet kas ir ļoti interesanti. Otrajā un trešajā sējumā ir grāmata «Aktiera darbs» un ar to saistītie materiāli. Ceturtajā sējumā publicēta nepabeigta grāmata «Aktiera darbs pie lomas». Piekajā un sestajā sējumā apkopoti raksti, runas, sarunas, dienasgrāmatas un atmiņas. Pēdējā divi sējumi veltīti Staņislavskā atstātajam epistulārajam mantojumam.

Raina dzejas tradīciju radoši apgušānā un tālākā izkopšanā jāšķir par vienu no pirmajiem soļiem ceļā uz latviešu padomju literāras krāšņāku uzplaukumu.

Ir tikai viena nēmrīstība: kas visu sevi atdevis cīņai par tautas labklājību, tas mūžam saglabāsies lauzu piemiņā. Kopš Raina nāves pagājuši 25 gadi, bet viņš dzīvo, — šī doma izskanēja visos dzejnieka atceres veltījumu rakstos un runās. Gan cīnoties par padomju iekārtu Latvija, gan aizstāvēt šo iekārtu Lielā Tēvijas kara frontēs, gan stiprinot to darbā un ceļot šodien komunistu — jutām un jūtam Raina līdzdalību. Kā paša daudzārt apdziedātais varonis, kurš, nokauts un postā gruvis, izstaro mūžīgu sajūsmu cīnīties, tā arī Rainis mirdams nav nomiris, bet turpina dzīvot savā dalībniekā, fedvesmodams uz lielām darbiem nākamās paaudzēs.

Lai viņa mākslā meklējam ierosmi arī lielu literatūras darbu radīšanai!

J. Laganovskis

Tautas dzejnieka J. Raina nāves 25. gadadienā viņa kapu apmeklēja un ziedus nolika daudzi simti Rīgas darbaudis, dažādu iestāžu, organizāciju un skolu pārstāvu. Godināt latviešu tautas dzejnieka piemiņu bija ieradusies arī delegāti no brālīgajām padomju republikām. Attēlā pa kreisi: J. Raina atceres veltītajā sēru mitinā runā burjatu-mongoļu rakstnieks Cimitis Cedendanbajevs. Attēlā pa labi: ziedu nolikšana uz J. Raina kapa. B. Tikhona foto

Māksla tuvina tautas

ŽANIS BRASLA

**Pirmizrāde
J. Raiņa vārdā
nosauktajā
Dailes teatrī**

**Teatris vakar uzsāka
N. Pogodina lugas «Pec
balles» izrādes. Attēls:
M. Klēnlece (Ludmila
Adamovna) un V. Brangu-
le (Maša).**

J. Lercha uzņ.

Aktīvi strādā Ventspils strādnieku kluba dramatiskais kolektīvs

Ventspils arod biedrību strādnieku kluba ilgu laiku darbojas dramatiskais kolektīvs. Sevišķi aktīvs tas kļuvis pašlaik. Kolektīvu vada pieredzējis un enerģisks režisors b. Liepa. Dramatiskā kolektīva repertuārā šobrīd ir Ed. Vīdies «Laimas pūķis», R. Blaumaņa «Lūnāns gars», L. Leonova «Vienkāršais cilvēks», kā arī padomju operete «Kāzu ceļojums».

Ar «Kāzu ceļojumu» kluba dramatisks kolektīvs pēdējā laikā bieži izbrauc arī uz laukiem. Nākamajā mēnesī šo iestudējumu izrādīs Dundagā, Vandzenē un Sabīlē. Pavisam šīnā gadā dramatisks kolektīvs sniedzis lauku darba ļaudīm 35 viesizrādes. Sniedzot izrādes uz laukiem, vienmēr notiek skatītāju konferences.

Ļoti enerģiski dramatisks kolektīvs piedalās dažādu profesiju darbinieku. Aktīvāko dalībnieku vidū ir Ventspils pilsētas finansu nodaļas darbiniece Ārija Salmīja. Ventspils pilsētas kultūras nodaļas vadītāja Milda Freimane, Ventspils rajona izpildu komitejas darbinieks Ilgvars Draviņš, pilsētas tirdzniecības nodaļas darbinieks Fricis Liepājnietis, kokzāģētavas «Ventspils koks» plānu daļas vadītāja Hebe Utko, Ventspils pilsētas maizes kombināta grāmatvedis Boriss Burķis un virkne citu teātra mākslas mīļotāju.

E. Blumbergs

«Jauno vārds»

Sakarā ar to, ka Latvijas Valsts izdevniecība ir atradusi iespējas turpmāk izlaist mūsu republikas jauno autoru almanachu kā regulāri izdodamu gada grāmatu, almanacha redakcija un Rakstnieku savienības komisija darbam ar jauniešiem autoriem nolēmus izdevumam saturā parveidot un dot tam nosaukumu «Jauno vārds».

Almanachā būs šādas pastāvīgas noda-

ļas: proza, dzeja, dramaturģija, sacerējumi bērniem un jaunatnei, kritika un iespēju robežās arī mākslinieciskais apraksts. Almanachā ievietos galvenokārt tādu jauno sacerējumu, kuru autori strādā ne ilgāk par 4—5 gadiem, tātad ir patiesi jauni literatūrā. «Jauno vārds» iznāks katrā gada pirmajā ceturksnī, rakstnieki nākošajam izdevumam jāiesūta Rakstnieku savienībā ne vēlāk kā līdz 1955. gada 15. jūnijam.

parādībām un ka tajās attēloti izvirzīti, deģenerējušies cilvēki, augstmaņi, birokrāti. Tādi laudis diemžēl, vēl ir, un tie nesaudzīgi jāatmasko ar visiem mākslas līdzekļiem. Šo lugu trūkums ir tas, ka tajās izkropojas mūsu padomju īstenības lezmes, pavisam nepatēss un maldīgs pašos pamatos izveidots konflikts, nav parādīti ar visu māksliniecisko ticamību jaunie, padomju dzīves reālie spēki, kas pārvar veco. Tamlīdzīgu darbu autori mēģināja ieviest savus paskaidrojumus, maskeļoties ar cīņu pret konfliktu trūkumu mākslā, pret īstenības laķšanu. Istenībā tā bija spekulācija, kurai nav nekā kopīga ar principālu kritiku, kas sprauz par uzdevumu nostiprināt tālāk padomju iekārtu.

Kā zināms, padomju sabiedrība atmasko aplamo un visam mūsu mākslas gadam svešo bezkonfliktu «teoriju». Sociālistiskā realisma māksla ir dzīves patiesības māksla, tā necieš nekādu laķšanu, īstenības attēlošanu parādes formā, salikšanas topos, kad nav atsegtā jaunā cīņa pret veco. Šāda dzīves laķšana ir sociāli kaitīga, tāpēc tā to notuše reālas pretumas, notrullina modrību pret veco.

Sociālisms radījis patiesām illeskums apstākļu personības vīspusīgai attīstībai, radosām darbam, miljonu materiālas labklājības pieaugumam, skaidrai, privātpatēsmas psiholoģijas neapmācībai, plašām kultūras vajadzībām. Padomju tauta, kas legāli vēsturā kā tauta-radītāja, sabiedrisko attiecību drosmīga pārveidotāja, dzīvo mērķtiecīgi, pilnasinīgi, skaistu dzīvi. Šajā daudzpusībā rod izpausmi padomju cilvēka garīgā veidloja bagātība.

Patiesīgi attēlot padomju cilvēku var vienīgi tajā gadījumā, ja darba atbilstoši attiecīgā mākslas veida un žanra iespējām atklājas mūsu cilvēku jaunā veidloja būtiskās lezmes, viņu jaunās domas, jaunās jūtas, jaunā morāle, jaunās īpašības, kas radušās cīņā par komunismu. Šajā lielajā cīņā izveidojusies jauna miljonu cilvēku attieksme pret darbu, kas padomju sabiedrības apstākļos no smaga un kaunpilna sloga pārveidots par brīvu, radošu, jaunatēsmas darbu. Par padomju mākslas galvenajiem varoņiem kļuvusi darba cilvēki, un šajā apstākļi spīgti izpaužas šīs notvēriskais raksturs, tās progresīvā loma pasaules kultūras attīstībā.

Cehoslovākijā ik gadus notiek muzikas festivāls «Pragas pavasaris». Šai tradicionālajā sarīkojumā, kas uzskatāms par Cehoslovākijas kultūras nemīlīgo augšupeju, šogad kopā ar vairākiem citiem padomju māksliniekiem piedalījies arī Latvijas PSR Nopelniem bagātais mākslinieks, Staļina premijas laureāts Arvids Jansons. Sarunā ar mūsu līdzstrādnieku Arvidu Jansonu pastāstīja:

Festivāls «Pragas pavasaris» šogad bija ievērojami plašāks nekā citus gadus. To kuplīnāja daudzi mākslinieki — viesi, kuru vidū uzmanības centrā, kā parasti, bija padomju muzikālo delegāciju. Padomju muzikas kultūru festivāla parstāvēja pianists Svjatoslavs Richters, vijolniece Galina Barinova, čellists Dāvis Safrāns un flautists Aleksandrs Kornejevs. Viņu sniegums bija patiešām lielisks un guva lielu atsaucību ļoti kompetentajos un kultūralajos čehu un slovaku klausītājos. Cehoslovākijas sabiedrība pamatoti atzīmēja, ka padomju mākslinieku līdzdalība festivālā ievērojami cēlusi tā vispārējo idejiskā mākslinieciskā līmeņa. Izjutu lielu gandarījumu, ka arī es tiku iedalīts padomju muzikālo delegācijā un ka arī manu sniegumu klausītāji novērtēja atzinīgi.

Cehoslovākijā diriģēju 5 koncertos, kuru programma bija visai plaša un daudzveidīga. Pirmajā koncertā Prāgā diriģēju Dvoržaka simfoniju «No jaunās pasaules». Interesanti atzīmēt, ka čehu muzikas darbinieki bija izteikuši vēlēšanos, lai šo izcilu simfonisko darbu — čehu klasiskās muzikas lepmu — diriģētu tieši padomju mākslinieks. Lūk, kādu vērtējumu par manu sniegumu laikrakstā «Rude Prava» ievietotajā recenzijā izteicis Cehoslovākijas Valsts premijas laureāts J. Staņislavs:

Pārskatīstot amerikāņu reakcionāro laikrakstus, acis duras tīri hipodromiska terminoloģijā, ar kuru piemudinātas avīžu slejas. «Būs jāpārjūdz rati», spriež «New York Times». «Aplami būtu spēlēt uz klībā zirga», brīdina «New York Herald Tribune». «Stingrāk jāpievērš uzmanību», pamāca «Chicago Tribune». «Japameklē cits zirgs», ieteic «Washington Post»...

Runa, protams, nav par zirgu skrēšanos un kovboju sacīkstēm; amerikāņu prese spriež šai žargonā par aktuāliem ārpolitiskajiem jautājumiem. «Elpošanas armijas» sacīkstēs «francūz zirgs» pakļūpils, un amerikāņu jātnieks pilnā sparā atsities ar gimi pret zemi. Berzēdams sev punas, tas nīkņē pēd, kuros ratos iestēties tagad, lai sasniegtu savu sen loloto mērķi, ko «ik laik raksturojoši Otto Jona vārdi: Amerikai ir tikai viens lozungs — vacieši uz frontu!»

Jaunu ratu un jauna zirga meklēšanu raksturo nepieredzēta politiska ažiotaža. Uz Rietumvalstīm dodas amerikāņu un angļu diplomāti. Valijam seko Idens, Idem — Merfiss, Merfjam — Dalless, Bonnā un Briselē, Romā un Parīzē tiek attīstīta drudžaina aktivitāte, kuras uzdevums pierādīt, ka vēl iespējams iedvest dzīvību Eiropas aizsardzības asociācijai, kas nomira nepiedzīvotā. Atgriešies no pirmā trieciena, Vašingtonas diplomāti laiz darbā visu savu līdzekļu arsenālu, lai ierastu Rietumvalstīs vācu varmācība cīņā. Amerikāņu prese izvērza visu plānu pēc otra, bet no visiem tiem kā lēns no maīsa izsprauca vācu revanšistu durķus. Vieni laikraksti paredz «Vācijas iekļaušanu... Balkanu pakta ar Itāliju un Benliksa piedalīšanos». Citi skaidro, ka Vašingtonas — Bonnas — Tokijas trijstūra radīšana, t. i., par divpusējiem militārām pakliem starp ASV, no vienas, un Rietumvalstīm un Japānu, no otras puses.

Tāpēc nedrīkst samierināties ar to, ka vairākos darbos šis mūsu mākslas cēlāns un aizraujošais temats parādīts seklī un primitīvi. Šādā attēlojumā darbs zaudē savu socialistisko saturu, un darba cilvēki izskatās garīgi nabagāki, tiem atņemtas plašās intereses, spīlētās un lielās domas un jūtas. Tamlīdzīgs vienpusīgs padomju cilvēku darba un dzīves noteikojums sniegts, piemēram, A. Avdejenko romānā «Darbs». A. Beka stāstā «Jaunais profils».

Nepareiza, vienpusīga ir arī visas komunisma celtņu dzīves daudzveidības reducēšana tikai līdz intīmiem pārdzīvojumam. Dažos darbos padomju cilvēku gara pasaule noteikta atrauti no viņu darbības un sabiedriskās darbības, no viņu idejiskajiem centieniem, tāpēc arī jūtas kļūst sadrumstalošas, kropļas. Tas mākslā liek rasties socialistiskajam realismam svešām mīļotības tendencēm. Šāda varoņu tendence noslēgties stiku jūtu šaurajā pasaulītē, sentimentālā salikā sadzīves ainu aprakstīšanā, starp citu, vērojama V. Panovas romānā «Gadalaiki». Padomju mākslas attīstības intereses prasa noteikti pārvarēt kuras katrus mīļotības aprobozības elementus, lai arī kur tie izpaustos.

Sociālistiskā realisma spēks ir tajā apstākļi, ka tas balstās uz marksistisku dzīves pazīšanu un sniedz īstenības parādību novērtējumu, iezēto no komunistskajai partijiskuma pozīcijām, dod iespēju radīt augsti idejiskus, patiešām mākslinieciskus darbus, kas vispusīgi atspoguļo dzīves lielo patiesību.

III
Ļoti svarīgs likums dalīdā, īstenības realistiskā atspoguļošanā mākslā ir tipizācija. «Manuprāt, — rakstīja Engels, — realisms prasa, lai patiesas būtu ne vien detaļas, bet patiesi būtu attēloti arī tipiski raksturi tipiskos apstākļos.»

Tipizācija ir sarežģīts īstenības mākslinieciskās vispārīnāšanas process, kura rezultātā konkrēta tēlainā forma, patiesīgos, dzīvos raksturo atklājas sabiedriskā attiecību, vēsturisko notikumu būtība, jaunā cīņas pret veco saturs.

Sevišķi svarīga nozīme tipizācijas procesā ir sabiedriskās dzīves parādību izprāšanai, vēsturisko notikumu dzīves notvērto procesu aspiekto cēloņu atklāšanai.

«Cehu filharmonijas orķestra koncertā 25. maijā Smetānas vārdā nosauktajā zālē mēs sveicām Latvijas PSR Nopelniem bagāto mākslinieku, Staļina premijas laureātu, Leningradas Filharmonijas simfoniskā orķestra diriģentu Arvidu Jansonu... Jansona zīlā vadība atklājis mūsu Valsts orķestra stiprās puses, tā intonācijas un ritmiskā tīrība un nevainojamais ansambļis. Dvoržaka simfonijā «No jaunās pasaules» diriģents plevērs uzmanību daudzām simfonijas detaļām, kuras ne vienmēr bijušas pietiekami izceltas. Jau pašā ievadā viņš aizrāva klausītāju, plastiski atklājot pirmajā daļā ietvertās svarīgākās domas. Simfonijas Largo daļā viņš apbūra ar ievadkoru dinamikas savdabīgo pasvitrojumumu. Šie galveno tematu ievadošie akordi izskanēja lieliski, kā zvērests dzimtenē. Parīlečnoši viņš atklāja arī galvenās temas episko plašumu un tai sekojošo spožo, temperamentīgo skercu...»

Sai koncertā diriģēju arī Bramsa vijolkoncertu, ko tēlami nospēlēja Galina Barinova, un Čaikovska simfonisko poēmu «Frānciska da Rīmīni». Otra koncertā Prāgā diriģēju Rīmāks-Korsakova «Scherzadžu», Mocarta flautas koncertu (solists — A. Kornejevs) un Listu Prelīdes. Festivāla noslēguma koncertā diriģēju Čaikovska «Itāļu kaprīco».

Paralēli «Pragas pavasarim» starptautiskās muzikas festivāls notika arī Slovērijā galvaspilsētā Bratislavā. Tur atkal diriģēju Dvoržaka «No jaunās pasaules», Čaikovska «Frāncisku» un Bethovena 5. klavierkoncertu, kurā šo partiju spēlēja lielā, padomju klausītājiem pazīstamā ungaru pianiste Anni Fīšere.

Vispār jāatzīmē, ka «Pragas pavasaris» un Bratislavā notikušais festivāls bija

sapalēnājis muzikus no daudzām zemēm — Anglijas, Francijas, Zviedrijas, Itālijas, Dienvidāfrikas. Ļoti kupli bija pārstāvēta tautas demokrātijas vācu, cehizkas kultūra. No Vācijas Demokrātiskās Republikas bija ieradās Lelpējas simfoniskais orķestris. Bez tam Cehoslovākijā šai laikā viesojās poļu, unguru, bulgāru un rumāņu muziķi.

Kad festivāls bija beidzies, Cehoslovākijas Kultūras ministrija Svjatoslavu Richteru un mani lūdza vēl palikt Cehoslovākijā. Izpildot šo lūgumu, diriģēju simfoniskajā koncertā Brno.

Ne tikai Prāgā, bet arī citās pilsētās parīlecinājamies, ka muzikas kultūra Cehoslovākijā ir ļoti augstā līmenī. Simfoniskā orķestra instrumenti, pat tādi kā flauta un fagots, te ir tik populāri, ka tos var uzskatīt par tautas instrumentiem. Tāpēc nav jābrīnās, ka Cehoslovākijā ir daudz ļoti labu simfonisko orķestru. Piemēram, Prāgā ir 3 simfoniskie orķestri (neskaitot abu operas teātru orķestrus), un katrā no tiem spēlē vairāk nekā 100 muziķu. Ar lieliskiem orķestriem lepozinās arī Bratislavā un Brno.

Vēl gribas atzīmēt čehu un slovaku sirsnīgo draudzību, ko viņi veltī padomju ļaudīm. Padomju muziku Cehoslovākijā pazīst ļoti labi. Atskanot tur arī Jāņa Ivanova darbi, presē publicēti raksti par Adolfa Skultes «Brīvības saktu». Cehoslovākijas teātra māksla daudz mācās no padomju teātru pieredzes, īpaši attiecībā uz klasisko operu un baletu.

Cehoslovākijā pavadītās nedēļas palikušas vislabākajā atmiņā. Esmu laimīgs, ka arī man bijusi iespēja ar savu mākslu aktīvi sekmēt tautu tuvināšanos, draudzību un savstarpēju iepazīšanos.

JAUNU ZIRGU MEKLĒJOT...

Daži projektē Madrides — Bonnas savienojam ar separatīmu nolīgumiem starp Patvizi un Bonnu, kā arī Londonu un Bonnu.

Ne mazāk agresīva, bet toties daudz atklātāka ir Bonnas revanšistu prese. Tā draud, ka drīz ar visiem, kas «traucē Rietumvalstīs integrāciju Rietumvalstīs», aprunāsies «cītādā valodā», un aicina Vašingtonu «uzsākt militāras programmas realizāšanu, vienlaikus turpinot meklēt politiskus atslinājumus».

Arzemu prese pasvitro, ka blakus galvenajai rietumu politikas līnijai, kas vērsta uz Rietumvalstīs apbruņošanu, pēdējā laikā izēmējas sevišķi skaidri arī otra: Anglijas un ASV savstarpējā cīņa par domīnējo spēlādu Bonnā. Pēc amerikāņu politikas smagajām neveiksmēm Ziemeļā un Parīzē Londona nolēma, ka stīstī britu diplomātijas stunda. No apspējušiem arhīviem Dauningtonā izvilka gaisma... rietumu bloku, kuru, kā zināms, noslēdza pirms sešiem gadiem Anglijā, Francijā un Benliksa valstīs un kurā domīnējo loma bija Anglijai. Cīnīsmā kairināji Bet Idens patiešām devies uz Bonnu ple vācu revanšistu līderiem, lai uzaicinātu tos pievienoties «rietumu blokam», kura oficiālais mērķis — «cīņa pret vācu militarisma atjaunošanas draudiem». Un Adenauers, kuram pilnīgi vienlīga, kādās avju drānas tērties, pēc sarunām ar Idenu jau pastelzās paziņot, ka viņš pagādā atturēties no «federālās republikas ārpolitiskā kursa precizēšanas». Panāku miedrošināts, Idens ar līdzīgu misiju devās uz Romu, kur — spriežot pēc angļu preses — panācis Itālijas valdošo aprindu principālu piekrišanu piedalīties 7 valstu blokā. Tomēr angļu apietes augšān ar neuzticību sekoja aiz okeāna. Bremzēt angļu aktivitāti uz Eiropu devās vispirms Merfiss — Dalless vietnieka vietnieks, kuram uz karstām pēdām sekoja «pats

Dalless». Spriežot pēc līdzšinējām ziņām, Dalless jau paguvusi izdarīt savas «korektīvas» Idena plānā. Kāmer Idens projektēja Rietumvalstīs uzņemšanu rietumblokā, Dalless ierosinājis uzņemt Bonnu vienlīgīgi gan rietumblokā, gan Atlantiskajā pakā, kurā, kā zināms, domīnē Vašingtona. Pēc sarunām, kas esot ilgusās seses stundas, Adenauers paziņojis «savu atzinību ASV valsts sekretaram».

Rietumvalstīs buržuāziskās avīzes, komentējot projektēto Londonas konferenci, kurā rietumvalstīs cer izlēmēt «Vācijas kontribūcijas» formu «rietumu aizsardzībā», pasvitro, ka galvenais šķērslis konferencei būst nevis domstarpības starp ASV un Angliju, bet gan un joprojām Francijas pozīcija. Laikraksts uzsver, ka tiklab rietumblokā, kā Atlantiskajā savienībā Francijai ir veto tiesības. «Zirgu var mainīt — šķērslis paliek», — nesen dzijdomīgi komentēja Vašingtonas nodoms vairāki konservatīvi angļu laikraksti. Šo patiesību gluži labi zina gan Vašingtona, gan Bonna, gan Londona. Tāpēc tas arī izdara uz Parīzi kombinētu spiedienu. Amerikāņu prese mudina franču reakciju «nodibināt valsti karībū». «New York Herald Tribune» nožēlo, ka «Francijai nav sava Makartija». «New York Times» nekautrīgi prasa «grozīt Nacionālās Sapulces sastāvu». Visa amerikāņu prese draud Francijai ar «ventiltību un izolāciju», ja Parīze nepiekrīt Rietumvalstīs remilitarizācijai.

Tai pašā laikā Bonna neskopojas ar tiešiem draudiem Francijai. Adenauers, piemēram, 4. septembrī iepriestāja, lai Francija «atbrīvo ceļu Eiropai». Bonnas kanclers draud Parīzē, ka Rietumvalstīs vienošies ar ASV un Angliju bez Francijas līdzdalības.

Beidzot, Francijas ietekmēšanā piedalās arī Anglija. Londona mēģina salauzt

Sā gada 14. septembrī miris LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks Žanis Brasla.

Dzimis 1908. gadā, viņš jau agrā bērnībā, gānos iedams, iepazīnās ar kapitalistiskās dzīves īstenību. Meklēdams nodarbošanos, Z. Brasla 1925. gadā dodas uz Liepāju, kur strādā dažādos gadījuma darbus. Šai laikā sākas arī viņa aktiera gaitas.

Lielajā Tēvijas karā Z. Brasla cīnās Padomju Armijās rindās, kur kaujās vairākas reizes ievainots. Pēc Padomju Latvijas atbrīvošanas viņš strādā par Valsts Jēlgavas drāmas teātra māksliniecisko vadītāju, pēc tam Liepājas drāmas teātri par galveno režisoru.

1950. gadā Z. Brasla iestājas PSKP rindās.

Kopš 1953. gada viņš strādā Rīgas kinostudijā par režisoru, iemantodams kolektīvu mīlestību un cieņu.

Par nopelniem Tēvijas karā un sasniegumiem republikas teātru mākslas dzīvē Z. Brasla apbalvots ar ordeni «Goda zīme» un vairākiem medaļām. Darba biedrība Z. Brasla vienmēr paliks galša atmiņā kā paties, uzticams un principāls biedrs.

J. Ostrovs, V. Kalpiņš, A. Choroševskis, F. Rokpelnis, P. Jankovskis, A. Lauberts, L. Lelmanis, A. Eliduss, G. Sujatins, V. Mass, M. Zundners u. c.

LABOJUMS

«Literatūras un Mākslas» iepriekšējā numurā ievietotajā rakstā «Rālnis un Gorkijs» ievietusies kļūda. Raksta trešajā rindkopā, 11. rindā no augšas, gada skaitlim jābūt «1900.».

franču sabiedrības pretošanās vācu varmācībai atjaunošanai, nesolot Francijai «angļu garantijas». To būtība, nozīmē arī «Idena plāns», iekļaujot Rietumvalstīs rietumblokā.

Rietumvalstu intrigas prasa no Francijas pastiprinātu modrību. Nobalsošana Nacionālajā Sapulcē nepārprotami parādīst, ka franču tautas absolūtais valrakums noskaņots pret jebkuriem Vācijas remilitarizācijas projektiem. Ka atzinis Mendess-Frans, «debašu turpināšanas gadījumā EAA pretinieku pārsvars būtu izaudzis līdz 100 deputātiem». Francijas sabiedrības istā noskaņa ļoti zināma arī Vašingtonā. Kā šīs dienās rakstīja «New York Times», «pastāv vēl mazāk izredzu, ka Francijas Nacionālā Sapulce, kura izgāzusī EAA līgumu... piekritis kādam plānam, kas paredz vācu nacionālās armijas nodibināšanu vācu virspadziņniecībā».

Dienās, kad Parīzes rietumu partneri visādā tiecas ledzīt Franciju vācu remilitarizācijas strupceļā, franču tauta divkāro savus spēkus un modrību, lai izjauktu Bonnas — Vašingtonas — Londonas cēkains plānus. Franču patriotus vācu cēkainā iedvesmo PSRS Arlietu ministrijas paziņojums, kurā uzsvērtas, ka «Padomju Savienība stāvējusī un stāv par stipru un neatkarīgu Franciju, jo tikai tāda Francija ir svarīgs faktors miera saglabāšanā Eiropā un visā pasaulē».

«Kāda gan mums vajadzība piekāpties angļu un amerikāņu spiediena priekšā? — šīs dienās paziņoja franču ģenerālis Omersans. — Francijas uzdevums aizkavēt Vācijas remilitarizāciju un radīt miera situāciju... kolektīvas drošības cēļas».

Omeranam nevar nepiekrīt. Stipra Francija un kolektīvā drošība, lūk, iezēja no bīstamā labrināta, kurā ar «jaunu zirgu» palīdzību Franciju grib ievilkīt rietumu diplomātijā.

M. Vilks

Turpinājums no 3. lapas pusē

Savā darbā «Partijas organizācija un partijas literatūra» V. I. Lēpins izvirzīja un nopamatoja vienu no zinātniskās estētikas pamatprincipiem — mākslas partietiskuma ideju, parādīja, ka komunistiskās partietiskums ir darbajaužu interešu visdzīlākā izpausme viņu cīņā par sabiedrības revolucionāru pārveidošanu.

Mākslas meistars, kas atklāti un godīgi stāv komunistiskā partietiskuma pozīcijās, dzīlāk izprot dzīves būtību, pareizāk atsedz jaunu uzvaras nenovēršamību cīņā pret veco un šīs uzvaras cēļas.

Padomju māksla un literatūra atzīstav komunisma dīzios ideālus, tām nav un nevar būt citu interešu kā vien partijas, tautas, socialistiskās valsts intereses. Tās apīlecinā un cīldina jauno, komunistisko. Un no tā izriet to patiešām tautiskais raksturs.

Realistisku, istu tautas mākslu iedvesmo progresīvās idejas. Zinātniskās pasaules uzskats dod talantam vairāk brīduma, uzturprīna radošā darbinieka mākslinieciskā redzībā, palielina viņa novērošanas spējas, paver ceļu uz mākslinieciskās meistariības kalngailumi. Mūsu laikos dzīves procesu jēgu visdzīlāk var izprast tikai tas mākslinieks, kas, apbruņojies ar marksisma-lēģinisma teoriju, aktīvi piedalās tautas radošajā darbībā, novērtē dzīves parādības, vadoties no sava laikmeta progresīvajām idejām, no tautas interesēm.

Tomēr ir vēl fakti, kas liecina, ka daži rakstnieki, mākslinieki, komponisti nedēdē dzīvi, ir vāji saistīti ar tautu, skar tikai parādību virspusu. Tas nenovēršami noved pie mūsu sabiedrības pilnīgākas dzīves vienpusīgas, schematicas, nepareizas attēlošanas un dažkārt pat pie padomju īstenības rupjas izkropojšanas.

Dažos pēdējā laikā darbos negatīvas parādības sniegtas, neatseidot to rašanās istos cēloņus, nav parādīts, ka šīs parādības ir vecā, kapitalistiskā paleikas, ar mākslas līdzekļiem nav atklāta to bojā ejas objektivā nenovēršamība. Rezultātā vecā un jaunā cīņas patietisga attēlojuma vietā rodas karikatūra vai pat padomju īstenības apmelojums.

Kāds trūkums piemīt, piemēram, dažām lugām, ko pēdējā laikā dibināti kritizēusi padomju sabiedrībā? Protams, ne jau tas, ka tajās ir runa par negatīvām

parādībām un ka tajās attēloti izvirzīti, deģenerējušies cilvēki, augstmaņi, birokrāti. Tādi laudis diemžēl, vēl ir, un tie nesaudzīgi jāatmasko ar visiem mākslas līdzekļiem. Šo lugu trūkums ir tas, ka tajās izkropojas mūsu padomju īstenības lezmes, pavisam nepatēss un maldīgs pašos pamatos izveidots konflikts, nav parādīti ar visu māksliniecisko ticamību jaunie, padomju dzīves reālie spēki, kas pārvar veco. Tamlīdzīgu darbu autori mēģināja ieviest savus paskaidrojumus, maskeļoties ar cīņu pret konfliktu trūkumu mākslā, pret īstenības laķšanu. Istenībā tā bija spekulācija, kurai nav nekā kopīga ar principālu kritiku, kas sprauz par uzdevumu nostiprināt tālāk padomju iekārtu.

Kā zināms, padomju sabiedrība atmasko aplamo un visam mūsu mākslas gadam svešo bezkonfliktu «teoriju». Sociālistiskā realisma māksla ir dzīves patiesības māksla, tā necieš nekādu laķšanu, īstenības attēlošanu parādes formā, salikšanas topos, kad nav atsegtā jaunā cīņa pret veco. Šāda dzīves laķšana ir sociāli kaitīga, tāpēc tā to notuše reālas pretumas, notrullina modrību pret veco.

Sociālisms radījis patiesām illeskums apstākļu personības vīspusīgai attīstībai, radosām darbam, miljonu materiālas labklājības pieaugumam, skaidrai, privātpatēsmas psiholoģijas neapmācībai, plašām kultūras vajadzībām. Padomju tauta, kas legāli vēsturā kā tauta-radītāja, sabiedrisko attiecību drosmīga pārveidotāja, dzīvo mērķtiecīgi, pilnasinīgi, skaistu dzīvi. Šajā daudzpusībā rod izpausmi padomju cilvēka garīgā veidloja bagātība.

Patiesīgi attēlot padomju cilvēku var vienīgi tajā gadījumā, ja darba atbilstoši attiecīgā mākslas veida un žanra iespējām atklājas mūsu cilvēku jaunā veidloja būtiskās lezmes, viņu jaunās domas, jaunās jūtas, jaunā morāle, jaunās īpašības, kas radušās cīņā par komunismu. Šajā lielajā cīņā izveidojusies jauna miljonu cilvēku attieksme pret darbu, kas padomju sabiedrības apstākļos no smaga un kaunpilna sloga pārveidots par brīvu, radošu, jaunatēsmas darbu. Par padomju mākslas galvenajiem varoņiem kļuvusi darba cilvēki, un šajā apstākļi spīgti izpaužas šīs notvēriskais raksturs, tās progresīvā loma pasaules kultūras attīstībā.

Tāpēc nedrīkst samierināties ar to, ka vairākos darbos šis mūsu mākslas cēlāns un aizraujošais temats parādīts seklī un primitīvi. Šādā attēlojumā darbs zaudē savu socialistisko saturu, un darba cilvēki izskatās garīgi nabagāki, tiem atņemtas plašās intereses, spīlētās un lielās domas un jūtas. Tamlīdzīgs vienpusīgs padomju cilvēku darba un dzīves noteikojums sniegts, piemēram, A. Avdejenko romānā «Darbs». A. Beka stāstā «Jaunais profils».

Nepareiza, vienpusīga ir arī visas komunisma celtņu dzīves daudzveidības reducēšana tikai līdz intīmiem pārdzīvojumam. Dažos darbos padomju cilvēku gara pasaule noteikta atrauti no viņu darbības un sabiedriskās darbības, no viņu idejiskajiem centieniem, tāpēc arī jūtas kļūst sadrumstalošas, kropļas. Tas mākslā liek rasties socialistiskajam realismam svešām mīļotības tendencēm. Šāda varoņu tendence noslēgties stiku jūtu šaurajā pasaulītē, sentimentālā salikā sadzīves ainu aprakstīšanā, starp citu, vērojama V. Panovas romānā «Gadalaiki». Padomju mākslas attīstības intereses prasa noteikti pārvarēt kuras katrus mīļotības aprobozības elementus, lai arī kur tie izpaustos.

Sociālistiskā realisma spēks ir tajā apstākļi, ka tas balstās uz marksistisku dzīves pazī